

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

12. října 2017*

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v trestních věcech – Směrnice 2010/64/EU – Článek 3 odst. 1 – Právo na tlumočení a překlad v trestním řízení – Překlad ‚podstatných dokumentů‘ – Pojem ‚podstatné dokumenty‘ – Trestní příkaz vydaný na základě jednostranného zjednodušeného řízení, jímž se osobě, které je určen, ukládá pokuta za méně závažný trestný čin“

Ve věci C-278/16,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Landgericht Aachen (zemský soud v Cáchách, Německo) ze dne 6. května 2016, došlým Soudnímu dvoru dne 19. května 2016, v trestním řízení proti

Franku Sleutjesovi,

za přítomnosti:

Staatsanwaltschaft Aachen,

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení J. L. da Cruz Vilaça, předseda senátu, A. Tizzano (zpravodaj), místopředseda Soudního dvora, E. Levits, M. Berger, a F. Biltgen, soudci,

generální advokát: N. Wahl,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Franka Sleutjese C. Petersem, Rechtsanwalt,
- za německou vládu M. Hellmannem a T. Henzem, jako zmocněnci,
- za českou vládu J. Vláčilem a M. Smolkem, jako zmocněnci,
- za nizozemskou vládu M. Bulterman a M. de Ree, jako zmocněnkyněmi,
- za Evropskou komisi R. Troostersem a S. Grünheid, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 11. května 2017,

* Jednací jazyk: němčina.

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení (Úř. věst. 2010, L 280, s. 1).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci trestního řízení vedeného proti F. Sleutjesovi z důvodu opuštění místa dopravní nehody.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Body 14, 17 a 30 odůvodnění směrnice 2010/64 uvádějí:

„(14) Právo na tlumočení a překlad pro osoby, jež nemluví jazykem řízení nebo tomuto jazyku nerozumějí, stanoví článek 6 [Evropské úmluvy na ochranu lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950], jak jej vykládá judikatura Evropského soudu pro lidská práva. Tato směrnice usnadňuje uplatňování tohoto práva v praxi. Proto je cílem této směrnice zajištění práva podezřelého nebo obviněného na tlumočení a na překlad v trestním řízení v zájmu zajištění jejich práva na spravedlivý proces.

[...]

(17) Tato směrnice by měla zajistit bezplatnou a přiměřenou jazykovou pomoc, jež umožní podezřelému nebo obviněnému, který nemluví jazykem trestního řízení nebo tomuto jazyku nerozumí, plně uplatnit právo na obhajobu a zaručit spravedlivé řízení.

[...]

(30) Pro zajištění spravedlivého řízení je třeba, aby v souladu s touto směrnicí byly podezřelému nebo obviněnému přeloženy podstatné dokumenty nebo alespoň jejich důležité části. Některé písemnosti by měly být pro tento účel vždy považovány za podstatné dokumenty, a měly by proto být přeloženy, jako například veškerá rozhodnutí zbavující danou osobu svobody, obvinění či obžaloba a veškeré rozsudky. Je na příslušných orgánech členských států, aby z vlastního podnětu nebo na návrh podezřelého či obviněného nebo jeho právního zástupce rozhodly, které další dokumenty jsou podstatné pro zaručení spravedlivého řízení, a měly by být proto rovněž přeloženy.“

- 4 Článek 1 této směrnice, nadepsaný „Předmět a oblast působnosti“, stanoví v odstavcích 1 a 2 následující:

„1. Tato směrnice stanoví pravidla týkající se práva na tlumočení a překlad v trestním řízení a v řízení o výkonu evropského zatýkacího rozkazu.

2. Právo uvedené v odstavci 1 se vztahuje na každého od okamžiku, kdy ho příslušné orgány některého členského státu vyrozumí, prostřednictvím úředního oznámení nebo jinak, že je podezřelý nebo obviněný ze spáchání trestného činu, až do ukončení trestního řízení, čímž se rozumí pravomocné rozhodnutí o tom, zda daný podezřelý nebo obviněný uvedený trestný čin spáchal, včetně případného odsuzujícího rozsudku a rozhodnutí o opravném prostředku.“

- 5 Článek 3 uvedené směrnice, nadepsaný „Právo na překlad podstatných dokumentů“, stanoví v odstavcích 1 a 2:

„1. Členské státy zajistí, aby podezřelému nebo obviněnému, který nerozumí jazyku daného trestního řízení, byl v přiměřené lhůtě poskytnut písemný překlad všech dokumentů, které jsou podstatné pro zajištění toho, aby byl schopen uplatnit své právo na obhajobu, a pro zaručení spravedlivého řízení.

2. Mezi podstatné dokumenty patří veškerá rozhodnutí zbavující danou osobu svobody, obvinění či obžaloba a veškeré rozsudky.“

Německé právo

GVG

- 6 Ustanovení § 187 odst. 1 Gerichtsverfassungsgesetz (zákon o organizaci soudnictví, dále jen „GVG“) stanoví v odstavci 1, že pro obviněného, který neovládá německý jazyk, soud přizve tlumočníka nebo překladatele, pokud je to nezbytné pro výkon jeho práv v trestním řízení.
- 7 Kromě toho § 187 odst. 2 GVG stanoví, že k výkonu procesních práv v trestním řízení obviněným, který neovládá německý jazyk, je zpravidla nezbytný písemný překlad opatření omezujících osobní svobodu, jakož i obvinění, obžaloby, trestních příkazů a nepravomocných rozsudků.

StPO

- 8 Ustanovení § 37 odst. 3 Strafprozessordnung (trestní řád, dále jen „StPO“) stanoví, že obžalovanému, který neovládá německý jazyk, je třeba doručit pouze „rozsudek“ (*Urteil*) spolu s překladem do jazyka, kterému obžalovaný rozumí.
- 9 Ustanovení § 407 a násl. StPO upravují trestní příkazy (*Strafbefehle*).

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 10 Dne 2. listopadu 2015 vydal Amtsgericht Düren (okresní soud Düren, Německo) na návrh Staatsanwaltschaft Aachen (státní zastupitelství v Cáchách, Německo) na základě § 407 a násl. StPO trestní příkaz proti nizozemskému státnímu příslušníkovi, F. Sleutjesovi, v němž mu uložil pokutu zejména za opuštění místa dopravní nehody.
- 11 Tento trestní příkaz obsahoval poučení o opravném prostředku uvádějící, že trestní příkaz se stane pravomocným a vykonatelným jen tehdy, jestliže proti němu F. Sleutjes nepodá ve lhůtě dvou týdnů od doručení trestního příkazu odpor v německém jazyce k Amtsgericht Düren (okresní soud Düren), a to písemně, nebo ve formě sdělení do protokolu v kanceláři tohoto soudu.
- 12 Dne 12. listopadu 2015 byl dotčený soudní příkaz doručen F. Sleutjesovi. Tento soudní příkaz byl vyhotoven v německém jazyce a přiložený překlad do nizozemského jazyka zahrnoval pouze poučení o opravném prostředku.
- 13 Elektronickými zprávami zaslányi Amtsgericht Düren (okresní soud Düren) ve dnech 24. a 26. listopadu 2015 se F. Sleutjes k trestnímu příkazu, který byl proti němu vydán, vyjádřil v nizozemském jazyce. Dopisem ze dne 1. prosince 2015 informoval tento soud obviněného o povinnosti vyhotovit veškeré písemnosti určené tomuto soudu v německém jazyce.

- 14 Advokát F. Sleutjese podal souběžně faxem ze dne 1. prosince 2015 odpor a žádal o navrácení lhůty podání odporu. Usnesením ze dne 28. ledna 2016 odmítl tentýž soud odpor obviněného jakožto nepřípustný z důvodu, že byl podán opožděně, a rovněž zamítl žádost o navrácení lhůty k podání odporu.
- 15 F. Sleutjes podal proti tomuto usnesení okamžitě opravný prostředek k předkládajícímu soudu, Landgericht Aachen (zemský soud v Cáchách, Německo), který uvedený opravný prostředek v současnosti projednává.
- 16 Tento soud má za to, že elektronické zprávy F. Sleutjese ze dnů 24. a 26. listopadu 2015, třebaže byly doručeny Amtsgericht Düren (okresní soud Düren) ve lhůtě pro podání odporu, nepředstavují platný odpor. I kdyby totiž elektronické zprávy splňovaly formální požadavek německého práva, podle kterého musí být odpor podán písemně, nebyly tyto zprávy každopádně vyhotoveny v německém jazyce. Z tohoto důvodu tak nebylo namístě prohlásit odpor F. Sleutjese za přípustný, jelikož obviněný byl informován v nizozemském jazyce o povinnosti vyhotovit takový opravný prostředek v německém jazyce.
- 17 Předkládající soud nicméně připomíná, že § 37 odst. 3 StPO stanoví, že pokud obviněný neovládá německý jazyk, musí mu být „rozsudek“ doručen spolu s jeho překladem do jazyka, kterému rozumí. Dále § 187 odst. 2 GVG stanoví, že je zpravidla nezbytný písemný překlad mimo jiné i trestních příkazů a nepravomocných rozsudků.
- 18 V této souvislosti si klade předkládající soud otázku, zda by měl pojem „rozsudek“ (*Urteil*) ve smyslu § 37 odst. 3 StPO, vykládaný ve světle článku 3 směrnice 2010/64, rovněž zahrnovat trestní příkazy (*Strafbefehle*). V případě kladné odpovědi by z toho vyplývalo, že doručení trestního příkazu F. Sleutjesovi bylo neúčinné, neboť k němu nebyl přiložen úplný překlad v nizozemském jazyce, takže lhůta pro podání odporu ani nezačala běžet.
- 19 Za těchto podmínek se Landgericht Aachen (zemský soud v Cáchách) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je třeba vykládat článek 3 [směrnice 2010/64] v tom smyslu, že pojem ‚rozsudek‘ (*Urteil*) uvedený v § 37 odst. 3 [StPO] zahrnuje rovněž trestní příkazy (*Strafbefehle*) ve smyslu § 407 a násled. [StPO]?“

K předběžné otázce

- 20 Před poskytnutím odpovědi na předmětnou otázku je třeba podotknout, že německá vláda ve svém písemném vyjádření uvedla, že na rozdíl od výkladu předkládajícího soudu zaručují použitelná ustanovení vnitrostátního práva obviněnému právo na překlad trestního příkazu a odporu podaného proti tomuto trestnímu příkazu, takže řešení věci v původním řízení nezávisí na odpovědi na položenou otázku, která je tudíž irelevantní.
- 21 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora je v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené článkem 267 SFEU věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, aby s ohledem na konkrétní okolnosti věci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání svého rozsudku, tak relevanci otázek, které Soudnímu dvoru klade. Jestliže se položené otázky týkají výkladu unijního práva, je tudíž Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (v tomto smyslu viz zejména rozsudky ze dne 6. září 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, bod 19, jakož i ze dne 8. prosince 2016, Eurosaneamientos a další, C-532/15 a C-538/15, EU:C:2016:932, bod 27).

- 22 Z toho vyplývá, že se na otázky týkající se výkladu unijního práva položené vnitrostátním soudem v právním a skutkovém rámci, který tento soud vymezí na vlastní odpovědnost a jehož správnost nepřísluší Soudnímu dvoru ověřovat, vztahuje domněnka relevance. Odmítnutí žádosti podané vnitrostátním soudem je ze strany Soudního dvora možné pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (viz rozsudek ze dne 8. prosince 2016, Eurosanamientos a další, C-532/15 a C-538/15, EU:C:2016:932, bod 28 a citovaná judikatura).
- 23 V projednávaném případě přitom zjevně nevyplývá ze spisu předloženého Soudnímu dvoru, že situace ve věci odpovídá jedné z těchto hypotéz. Soudnímu dvoru ani nepřísluší přehodnocovat výklad vnitrostátního práva, který podal předkládající soud.
- 24 Na předloženou otázku tedy je namístě odpovědět.
- 25 Podstatou této otázky předkládajícího soudu je, zda musí být článek 3 směrnice 2010/64 vykládán v tom smyslu, že takový akt, jako je příkaz upravený vnitrostátním právem za účelem trestání méně závažných trestních činů, vydaný soudem na základě jednostranného zjednodušeného řízení, představuje „podstatný dokument“ ve smyslu odstavce 1 tohoto článku, jehož písemný překlad musí být v souladu s formálními požadavky stanovenými tímto ustanovením zajištěn podezřelým nebo stíhaným osobám, které nerozumí jazyku dotčeného řízení za účelem umožnění těmto osobám vykonávat jejich práva na obhajobu a zaručit tak spravedlivý proces.
- 26 Pro účely odpovědi na tuto otázku je nutno podotknout, že čl. 1 odst. 1 směrnice 2010/64 stanoví právo na tlumočení a překlad zejména v rámci trestního řízení. Mimoto čl. 1 odst. 2 této směrnice upřesňuje, že toto právo se vztahuje na každého od okamžiku, kdy ho příslušné orgány některého členského státu vyrozumí, že je podezřelý nebo obviněný ze spáchání trestného činu, až do ukončení trestního řízení, čímž se rozumí pravomocné rozhodnutí o tom, zda daný podezřelý nebo obviněný uvedený trestný čin spáchal, včetně případného odsuzujícího rozsudku a rozhodnutí o opravném prostředku.
- 27 V důsledku toho situace takové osoby, jako je F. Sleutjes, který podal proti trestnímu příkazu vydanému proti němu na základě § 407 a násl. StPO odpor, jehož přípustnost je zkoumána v rámci řízení o opravném prostředku, spadá zjevně do působnosti směrnice 2010/64, takže této osobě musí svědčit právo na tlumočení a překlad zaručené touto směrnicí (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. října 2015, Covaci, C-216/14, EU:C:2015:686, bod 27).
- 28 Pokud jde o otázku, zda se v projednávaném případě toto právo týká uvedeného trestního příkazu, je třeba připomenout, že čl. 3 odst. 1 směrnice 2010/64 stanoví právo podezřelých nebo obviněných osob, které nerozumí jazyku dotčeného trestního řízení, na písemný překlad všech „podstatných dokumentů“.
- 29 V tomto ohledu zaprvé tento článek upřesňuje v odstavci 2, že mezi tyto dokumenty patří veškerá rozhodnutí zbavující danou osobu svobody, obvinění či obžaloba a veškeré rozsudky.
- 30 Ze spisu předloženého Soudnímu dvoru, jakož i z bodů 20 a 60 rozsudku ze dne 15. října 2015, Covaci (C-216/14, EU:C:2015:686), přitom vyplývá, že trestní příkaz, upravený německým právem, je vydáván na základě zjednodušeného řízení, v němž k doručení tohoto příkazu v podstatě dojde až poté, co se soud vyslovil k důvodnosti obvinění, a vedle toho představuje pro obviněného první příležitost být informován o obvinění, které proti němu bylo vzneseno. Navíc pokud tato osoba nepodá odpor ve lhůtě dvou týdnů od doručení trestního příkazu, nabude tento příkaz právní moci a stane se vykonatelným.

- 31 Za těchto podmínek představuje takový trestní příkaz obžalobu a zároveň rozsudek ve smyslu čl. 3 odst. 2 směrnice 2010/64.
- 32 Zadruhé, jak uvedl generální advokát v bodě 33 svého stanoviska, vyplývá jak z bodů 14, 17 a 30 odůvodnění této směrnice, tak ze samotného znění jejího článku 3, konkrétně z jeho odstavce 1, že právo na překlad, které stanoví, je koncipováno za účelem umožnit dotčeným osobám výkon jejich práva na obhajobu a zaručit spravedlivé řízení (rozsudek ze dne 15. října 2015, Covaci, C-216/14, EU:C:2015:686, bod 43).
- 33 Pakliže je takový trestní příkaz, jako je trestní příkaz ve věci v původním řízení, určen určité osobě pouze v jazyce příslušného řízení, ačkoli tato osoba tento jazyk neovládá, nemůže tato osoba porozumět tomu, z čeho je viněna, a nemůže tedy platně vykonávat své právo na obhajobu, pokud nemá k dispozici překlad uvedeného trestního příkazu do jazyka, kterému rozumí.
- 34 Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že na otázku je třeba odpovědět v tom smyslu, že článek 3 směrnice 2010/64 musí být vykládán v tom smyslu, že takový akt, jako je příkaz upravený vnitrostátním právem za účelem trestání méně závažných trestních činů vydaný soudem na základě jednostranného zjednodušeného řízení představuje „podstatný dokument“ ve smyslu odstavce 1 tohoto článku, jehož písemný překlad musí být v souladu s formálními požadavky stanovenými tímto ustanovením zajištěn podezřelým nebo stíhaným osobám, které nerozumí jazyku dotčeného řízení s cílem umožnit těmto osobám výkon jejich práva na obhajobu a zaručit tak spravedlivý proces.

K nákladům řízení

- 35 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

Článek 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení musí být vykládán v tom smyslu, že takový akt, jako je příkaz upravený vnitrostátním právem za účelem trestání méně závažných trestních činů vydaný soudem na základě jednostranného zjednodušeného řízení představuje „podstatný dokument“ ve smyslu odstavce 1 tohoto článku, jehož písemný překlad musí být v souladu s formálními požadavky stanovenými tímto ustanovením zajištěn podezřelým nebo stíhaným osobám, které nerozumí jazyku dotčeného řízení s cílem umožnit těmto osobám výkon jejich práva na obhajobu a zaručit tak spravedlivý proces.

Podpisy.